

ПРОБЛЕМА АКТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Житнік Т. С., канд..пед.н., ст..викладач

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького, м. Мелітополь, Україна

У педагогічній літературі “творча діяльність” визначається як діяльність, що дає нові, вперше створювані оригінальні продукти, що мають суспільне значення (В. Андрєєв, Ю. Козирєва). Психологи та педагоги (Д. Богоявленська, Я. Пономарьов, В. Сухомлинський та інші) розглядають творчість як продукт розумової та творчої діяльності. Більшість учених виокремлюють такі характерні ознаки творчості, як: новизна, оригінальність і унікальність (Л. Божович, Л. Виготський, Дж. Гілфорд, Е. Торренс, З. Фрейд). Автори (А. Матюшкин, В. Моляко) підкреслюють, що характерною межею творчості є соціальна значущість результату діяльності, можливість самовиражатися. На думку В. Сухомлинського, саме творчість і є проявом активності. Адже в творчості особистість здатна реалізуватися як особлива форма діяльності та розвитку. Науковець зазначає, що розвиток творчої активності особистості пов’язаний з можливістю вільного самовираження та самоствердження [4, с. 36].

Феноменом активності є “механізм” саморозвитку особистості, вважає Я. Пономарьов, де творчість та креативність і є проявом самовираження та особистісного розвитку. Періодичні видання характеризують творчість як діяльність, під час якої створюється щось нове, що ніколи раніше не було втілене у житті. Це належить до матеріальних і культурних цінностей у галузі виробництва, науки, літератури, мистецтва тощо. За допомогою творчості особистість реалізує власні творчі потреби, розкриває свій природний внутрішній творчий потенціал.

У дослідженнях учених (М. Боришевський, М. Данилов, О. Запорожець, А. Петровський) активність особистості розглядається як необхідний чинник її розвитку, що має різноманітні форми, види, спрямованість і ступінь вираження. Так, наприклад, М. Боришевський характеризує активність як кількісну та якісну ознаку рівня інтенсивності перебігу процесу чи будь-якої взаємодії, потенційних можливостей суб’єкта щодо взаємодії [2]. Актуальними є низка праць науковців, які кваліфікують активність як людську рису та якість. Так, М. Данилов вважає, що активність повинна розглядатись як характеристика особистості людини, а не лише пов’язуватись із засвоєнням нею знань [2, с. 33–42]. За визначенням М. Лазарева, “творча активність” – провідна інтегративна якість творчої особистості і водночас її творчої діяльності. Творча активність містить у собі весь комплекс творчих здібностей і має складну структуру творчої мотивації [3, с. 208].

Отже, аналізуючи розмаїття наукових підходів до визначення поняття “активність”, констатуємо, що фахівці визначають активність як якість або характеристику особистості, що виявляється в потребі, готовності й здатності до

самостійної діяльності. До цього слід додати також виконання окремих дій, що формують діяльність та вибір шляхів досягнення мети.

Література

1. Боришевський М. Й. Дорога до себе : Від основ суб'єктивності до вершин духовності : монографія / Мирослав Йосипович Боришевський. – К. : Академвидав, 2010. – 416 с. – (Серія “Монограф”).
2. Данилов М. А. Воспитание у школьников самостоятельности и творческой активности в процессе обучения / Михаил Александрович Данилов // Советская педагогика. – 1961. – № 8. – С. 32 – 42.
3. Лазарев М. О. Основи педагогічної творчості: навч. посіб. [для пед.ін-тів] / Микола Остапович Лазарев. □ Суми : ВВП “Мрія”-ЛТД, 1995. □ 212 с.
4. Сухомлинский В. А. О воспитании / Василий Александрович Сухомлинский. – М. : Политиздат, 1979. – 415 с.